

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 94/23

Λουξεμβούργο, 8 Ιουνίου 2023

Αποφάσεις του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-407/21 | UFC - Que choisir και CLCV και στην υπόθεση C-540/21 Επιτροπή κατά Σλοβακίας (Δικαίωμα καταγγελίας σύμβασης χωρίς χρέωση)

Οργανωμένα ταξίδια και πανδημία της νόσου COVID-19: δεν είναι συμβατή με το δίκαιο της Ένωσης εθνική ρύθμιση η οποία απαλλάσσει προσωρινά τους διοργανωτές ταξιδιών από την υποχρέωση πλήρους επιστροφής των καταβληθέντων ποσών σε περίπτωση καταγγελίας της σύμβασης οργανωμένου ταξιδιού

Ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να επικαλεστεί τον φόβο εσωτερικών δυσχερειών προκειμένου να δικαιολογήσει τη μη τήρηση των υποχρεώσεων που υπέχει από το δίκαιο της Ένωσης όταν η εν λόγω μη τήρηση δεν πληροί τις προϋποθέσεις της ανωτέρας βίας

Η UFC-Que Choisir και η CLCV, δύο ενώσεις για την προάσπιση των συμφερόντων των καταναλωτών, άσκησαν ενώπιον του Conseil d'Etat (Συμβουλίου της Επικρατείας, Γαλλία) αίτηση ακυρώσεως κατά διατάγματος σχετικού με τις οικονομικές προϋποθέσεις λύσεως ορισμένων συμβάσεων τουριστικών ταξιδιών και διαμονής σε περίπτωση έκτακτων και αναπόφευκτων περιστάσεων ή ανωτέρας βίας (υπόθεση C-407/21). Η εν λόγω ρύθμιση εκδόθηκε στο πλαίσιο της πανδημίας της νόσου COVID-19, με σκοπό να δοθεί στους διοργανωτές ταξιδιών, σε περίπτωση καταγγελίας («λύσης») της σύμβασης οργανωμένου ταξιδιού λόγω αναπόφευκτων και έκτακτων περιστάσεων, η δυνατότητα να εκδώσουν κουπόνι, με διάρκεια ισχύος 18 μηνών, με συνέπεια οι ταξιδιώτες να δικαιούνται επιστροφή των καταβληθέντων ποσών μόνο σε περίπτωση μη χρήσης του κουπονιού κατά τη διάρκεια της εν λόγω προθεσμίας. Τούτο συνιστούσε παρέκκλιση από τις απαιτήσεις της οδηγίας σχετικά με τα οργανωμένα ταξίδια η οποία προβλέπει την πλήρη επιστροφή όλων των καταβληθέντων ποσών το αργότερο εντός 14 ημερών από την καταγγελία¹. Σύμφωνα με τη Γαλλική Κυβέρνηση, το μέτρο αυτό αποσκοπούσε στη διατήρηση της βιωσιμότητας του τουριστικού τομέα αποτρέποντας το ενδεχόμενο, λόγω του μεγάλου αριθμού αιτημάτων επιστροφής συνδεόμενων με την πανδημία της νόσου COVID-19, να θιγεί η φερεγγυότητα των διοργανωτών ταξιδιών σε τέτοιο βαθμό, ώστε να τίθεται σε κίνδυνο η ύπαρξή τους.

Με την απόφασή του, το Δικαστήριο κρίνει ότι τα κράτη μέλη **δεν μπορούν να επικαλεστούν ανωτέρα βία προκειμένου να απαλλάξουν, έστω και προσωρινώς, τους διοργανωτές οργανωμένων ταξιδιών από την προβλεπόμενη στην οδηγία υποχρέωση επιστροφής.**

Διευκρινίζει ότι η «επιστροφή» πρέπει να νοείται ως **απόδοση με τη μορφή χρηματικού ποσού**. Ο νομοθέτης της Ένωσης **δεν προέβλεψε τη δυνατότητα αντικατάστασης της εν λόγω υποχρέωσης καταβολής χρηματικού**

¹ Οδηγία (ΕΕ) 2015/2302 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2015, σχετικά με τα οργανωμένα ταξίδια και τους συνδεόμενους ταξιδιωτικούς διακανονισμούς, η οποία τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 και την οδηγία 2011/83/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και καταργεί την οδηγία 90/314/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ 2015, L 326, σ. 1).

ποσού με παροχή υπό άλλη μορφή, όπως η προσφορά κουπονιών. Ο επιδιωκόμενος από την εν λόγω οδηγία σκοπός συνίσταται στην επίτευξη ενός **υψηλού** και όσο το δυνατόν ομοιόμορφου **επιπέδου προστασίας των καταναλωτών**. Πράγματι, η επιστροφή με τη μορφή χρηματικού ποσού **συμβάλλει περισσότερο στην προστασία των συμφερόντων των ταξιδιωτών**, χωρίς να αποκλείεται, προφανώς, η δυνατότητα του ταξιδιώτη να αποδεχθεί οικειοθελώς επιστροφή με τη μορφή κουπονιού.

Όσον αφορά τους λόγους καταγγελίας της σύμβασης οργανωμένου ταξιδιού, το Δικαστήριο κρίνει ότι μια παγκόσμια υγειονομική κρίση όπως η **πανδημία της νόσου COVID-19** πρέπει να θεωρηθεί ως δυνάμενη να emπίπτει στις «αναπόφευκτες και έκτακτες περιστάσεις» σε περίπτωση συνδρομής των οποίων η οδηγία προβλέπει πλήρη επιστροφή των καταβληθέντων ποσών, καθόσον είναι **προφανές** ότι πρόκειται για **γεγονός το οποίο εκφεύγει κάθε ελέγχου και οι συνέπειες του οποίου δεν θα μπορούσαν να αποφευχθούν ακόμη και αν είχαν ληφθεί όλα τα εύλογα μέτρα**.

Επιπλέον, το Δικαστήριο απορρίπτει το επιχείρημα της Γαλλικής Κυβέρνησης, σύμφωνα με το οποίο η πανδημία της νόσου COVID-19 emπίπτει μεν στις «αναπόφευκτες και έκτακτες περιστάσεις», ταυτόχρονα όμως συνιστά περίπτωση που emπίπτει στην ανωτέρα βία, έννοια η οποία καλύπτει περιπτώσεις που υπερβαίνουν αυτές που θέλησε να καλύψει η έκδοση της οδηγίας και επιτρέπει τη θέσπιση εθνικής ρύθμισης η οποία παρεκκλίνει από την υποχρέωση της πλήρους επιστροφής. Το Δικαστήριο αναφέρει, συναφώς, ότι η έννοια των «αναπόφευκτων και έκτακτων περιστάσεων» συνιστά, για τους σκοπούς της οδηγίας, πλήρη και εξαντλητική εφαρμογή της έννοιας της ανωτέρας βίας. Η οδηγία δεν προβλέπει τη δυνατότητα παρεκκλίσεων, για λόγους ανωτέρας βίας, από την υποχρέωση πλήρους επιστροφής.

Το Δικαστήριο διαπιστώνει, επιπλέον, ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να επικαλεστούν ανωτέρα βία ούτε προκειμένου να δικαιολογήσουν τη θέσπιση εθνικής ρύθμισης αντίθετης προς τις διατάξεις οδηγίας. Συγκεκριμένα, δεν πληρούνται, εν πάση περιπτώσει, οι προϋποθέσεις της ανωτέρας βίας καθόσον i) η επίμαχη νομοθεσία οδηγεί σε **γενικευμένη προσωρινή αναστολή** της υποχρέωσης επιστροφής, **χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η συγκεκριμένη και ατομική χρηματοοικονομική κατάσταση των οικείων διοργανωτών ταξιδιών**· ii) οι χρηματοοικονομικές συνέπειες τις οποίες αποδοκιμάζει η Γαλλική Κυβέρνηση **θα μπορούσαν να έχουν αποφευχθεί** με τη θέσπιση, παραδείγματος χάριν, ορισμένων κρατικών ενισχύσεων υπέρ των οικείων διοργανωτών ταξιδιών· iii) η εν λόγω ρύθμιση (η οποία απαλλάσσει τους διοργανωτές ταξιδιών από την υποχρέωση επιστροφής για χρονικό διάστημα έως και 21 μηνών) **δεν έχει διαμορφωθεί κατά τρόπον ώστε τα αποτελέσματά της να περιορίζονται στο χρονικό διάστημα που είναι αναγκαίο για την αντιμετώπιση των δυσχερειών που προκλήθηκαν από το γεγονός το οποίο δύναται να συνιστά ανωτέρα βία**.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει εξάλλου ότι εθνικό δικαστήριο, ενώπιον του οποίου έχει ασκηθεί ένδικο βοήθημα με αίτημα την ακύρωση εθνικής ρύθμισης την οποία κρίνει αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης, οφείλει να ακυρώσει την εν λόγω ρύθμιση. Προσθέτει ότι η δυνατότητα **προσαρμογής των αποτελεσμάτων της απόφασης περί ακυρώσεως**, λόγω **έκτακτων περιστάσεων** (όπως, επί παραδείγματι, λόγω της ύπαρξης επιτακτικών λόγων συνδεόμενων με την προστασία του περιβάλλοντος ή με τον εφοδιασμό κράτους μέλους με ηλεκτρική ενέργεια) **δεν υφίσταται εν προκειμένω**: πράγματι, η ακύρωση του επίμαχου διατάγματος δεν μπορεί να έχει τέτοιας κλίμακας δυσμενείς συνέπειες στον τομέα των οργανωμένων ταξιδιών ώστε να είναι αναγκαία η διατήρηση των αποτελεσμάτων του προκειμένου να προστατευθούν τα χρηματοοικονομικά συμφέροντα των επιχειρηματιών του εν λόγω τομέα.

Το Δικαστήριο ακολουθεί, κατ' ουσίαν, τη συλλογιστική η οποία συνοψίσθηκε ανωτέρω στην **υπόθεση C-540/21 Επιτροπή κατά Σλοβακίας** και διαπιστώνει ότι η **Σλοβακική Δημοκρατία**, προβαίνοντας σε νομοθετική τροποποίηση με την οποία στερούσε προσωρινά από τους ταξιδιώτες το δικαίωμα να καταγγείλουν σύμβαση οργανωμένου ταξιδιού χωρίς χρέωση καταγγελίας και να λάβουν πλήρη επιστροφή των καταβληθέντων ποσών, **παρέβη την υποχρέωση που υπέχει από την οδηγία** για τα οργανωμένα ταξίδια.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο

της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προσφυγή λόγω παραβάσεως, στρεφόμενη κατά κράτους μέλους το οποίο παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το δίκαιο της Ένωσης, μπορεί να ασκηθεί από την Επιτροπή ή από άλλο κράτος μέλος. Αν το Δικαστήριο διαπιστώσει την ύπαρξη παραβάσεως, το καθού κράτος μέλος πρέπει να συμμορφωθεί με την απόφαση το συντομότερο.

Όταν η Επιτροπή θεωρεί ότι το κράτος μέλος δεν συμμορφώθηκε προς την απόφαση, μπορεί να ασκήσει νέα προσφυγή, ζητώντας την επιβολή χρηματικών κυρώσεων. Πάντως, σε περίπτωση μη ανακοινώσεως στην Επιτροπή των μέτρων για τη μεταφορά μιας οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, το Δικαστήριο μπορεί, κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής, να επιβάλει κυρώσεις με την πρώτη του απόφαση.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το πλήρες κείμενο των αποφάσεων ([C-407/21](#) και [C-540/21](#)) είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής τους.

Επικοινωνία: Ευαγγελία Λύκου ☎ (+352) 4303 2077

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση των αποφάσεων διατίθενται από το «[Europe by Satellite](#)» ☎ (+32) 2 2964106.

Ακολουθήστε μας!

